

MREVS 570 - VREMENSKA NEOGRANIČENOST POSLOVANJA

Pavković, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:191628>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-29**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski stručni studij. Smjer Računovodstvo

Matea Pavković

**MREVS 570 – VREMENSKA NEOGRANIČENOST
POSLOVANJA**

Završni rad

Osijek, 2021.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski stručni studij. Smjer Računovodstvo

Matea Pavković

**MREVS 570 – VREMENSKA NEOGRANIČENOST
POSLOVANJA**

Završni rad

kolegij: Revizija

JMBAG: 00102277750

e-mail: pavkovic21@gmail.com

mentor: Prof. dr. sc. Ivo Mijoč

Osijek, 2021.

Josip Juraj Strossmayera University of Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Bachelor Degree in Accounting

Matea Pavković
ISA 570 – GOING CONCERN

Final paper

Osijek, 2021.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta: Matea Pavković

JMBAG: 00102277750

OIB: 11008274804

e-mail za kontakt: pavkovic21@gmail.com

Naziv studija: Preddiplomski stručni studij. Smjer Računovodstvo

Naslov rada: MRevS 750 – Vremenska neograničenost poslovanja

Mentorica rada: Prof. dr. sc. Ivo Mijoč

U Osijeku, 2021. godine

Matea Pavković

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Revizija financijskih izvještaja	3
2.1. Temeljni financijski izvještaji	3
2.2. Načela i standardi revizije	5
2.3. Proces revizije financijskih izvještaja	6
2.4. Revizorsko izvješće i mišljenje	8
3. Vremenska neograničenost poslovanja prema MRevS 570	11
3.1. Odgovornost menadžmenta	11
3.2. Odgovornost i zadaci revizora	13
3.2.1. Procjena rizika i čimbenika koji utječu na neograničenost poslovanja	15
3.2.2. Ocjenjivanje procjena menadžmenta	17
3.2.3. Reakcije na prepoznate događaje i okolnosti	18
3.3. Modeli procjene vremenske neograničenosti poslovanja.....	20
3.3.1. Model žute zastavice	20
3.3.2. Matematički model	21
3.3.3. Forenzična financijska analiza.....	22
3.4. Revizijski zaključci i izvješće.....	23
4. Primjeri revizijskih mišljenja o vremenskoj neograničenosti poslovanja	26
5. Zaključak	29
6. Literatura.....	30
7. Popis slika i tablica.....	33

MRevS 570 – Vremenska neograničenost poslovanja

SAŽETAK

Ovaj rad bavi se MRevS-om 570 koji se odnosi na vremensku neograničenost poslovanja. Vremenska neograničenost poslovanja jedna je od temeljnih pretpostavki koju je potrebno procijeniti prilikom sastavljanja financijskih izvještaja. Sukladno toj pretpostavci, poslovanje subjekta koji sastavlja financijska izvješća nastaviti će se i u doglednoj budućnosti. Utvrđeno je kako se to odnosi na rok od najmanje 12 mjeseci. Menadžer ima odgovornost procijeniti primjerenost ove pretpostavke. Zadatak je revizora ocijeniti procjenu menadžmenta i provjeriti primjerenost pretpostavke. To vrijedi čak i u onim slučajevima kada je menadžment to propustio učiniti. Revizor treba razmotriti i postoje li značajna neizvjesnost i rizici vezani uz događaje i okolnosti koje bi mogle dovesti u pitanje nastavak vremenske neograničenosti poslovanja. Ukoliko postoje, potrebno je provjeriti je li to i navedeno u bilješkama uz financijska izvješća. Utvrđeno je kako i nepostojanje analize primjerenosti pretpostavke o vremenski neograničenom poslovanja revizora ne mora spriječiti u donošenju zaključaka. Revizor se može koristiti i posebnim modelima za procjenu primjerenosti pretpostavke od kojih su u ovom radu obrađeni model žute zastavice, matematički model te forenzična financijska analiza. Svaki od modela ima svoje karakteristike i prednosti i nedostatke u odnosu na druge modele i analitičke postupke revizora. Kao finalni produkt revizije nastaje revizorsko izvješće i revizorovo mišljenje. Vezano uz navedenu pretpostavku, revizor može izdati pozitivno mišljenje s točkom za naglašavanje pojedinih pitanja, mišljenje s rezervom te negativno mišljenje. U radu su iznesena i dva primjera revizorskog mišljenja koja su pokazala da se mišljenje sastoji od određenih odjeljaka, a to su mišljenje, osnova za mišljenje te značajni rizici i neizvjesnost. Kao konačan zaključak do kojeg se došlo izradom ovog rada ističu se važnost i složenost revizorovog zadatka u procjeni primjerenosti vremenski neograničenog poslovanja.

Ključne riječi: vremenska neograničenost poslovanja, revizija, međunarodni revizijski standardi, financijska izvješća, poslovanje.

ISA 570 – Going Concern

ABSTRACT

This paper deals with ISA 570 which refers to going concern. Going concern is one of the basic assumptions which needs to be assessed during financial reports preparation. According to that assumption, the business of the entity that prepares the financial reports will continue in the foreseeable future. It has been determined how it applies to a deadline of at least 12 months. The manager has the responsibility to assess the appropriateness of this assumption. The auditor's task is to evaluate management's assessment and verify the appropriateness of the assumption. This is true even in cases where management has failed to do so. The auditor should also consider whether there are significant uncertainties and risks associated with events and circumstances that could bring into question the continuing indefinite nature of the business. If they exist, it is necessary to check whether this is stated in the notes to the financial reports. It was found that the lack of analysis of the adequacy of the assumption of indefinite operation of the auditor, does not necessarily prevent the conclusion. The auditor can also use special models to assess the adequacy of the assumption, of which this paper deals with the yellow flag model, mathematical model and forensic financial analysis. Each of the models has its own characteristics, advantages and disadvantages compared to other models and analytical procedures of the auditor. The final product of the audit, is the audit report and the auditor's opinion. In relation with this assumption, the auditor may issue a positive opinion with a point to emphasize certain issues, an opinion with reservation and a negative opinion. The paper also presents two examples of audit opinion that showed that the opinion consists of certain sections, and these are the opinion, the basis for the opinion and the significant risks and uncertainties. The final conclusion reached in the preparation of this paper, emphasizes the importance and complexity of the auditor's task in assessing the adequacy of indefinite operations.

Keywords: going concern, audit, international auditor's standards, financial reports, operations.

1. Uvod

Vremenska neograničenost poslovanja jedna je od temeljnih pretpostavki za sastavljanje financijskih izvještaja. Određeni subjekti podliježu i zakonskoj reviziji financijskih izvještaja. Drugi pak mogu svojevolumno organizirati provođenje revizije ne bi li poboljšali svoje poslovanje i došli do vrijednih informacija.

Međunarodni revizijski standardi (MRevS) revizorima pružaju dogovorena pravila vezana uz reviziju financijskih izvještaja. MRevS 570 odnosi se na vremensku neograničenost poslovanja. Prilikom sastavljanja financijskih izvještaja menadžment treba razmotriti sposobnost poslovnog subjekta da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem.

Revizor treba razmotriti prihvatljivost tvrdnje menadžmenta o primjeni pretpostavke vremenske neograničenosti poslovanja te primjenom različitih postupaka iznijeti revizorske zaključke i mišljenje vezane uz navedenu pretpostavku. Moguća je i situacija da menadžment nije razmotrio prihvatljivost pretpostavke. Bez obzira na to, revizor treba utvrditi može li se takva pretpostavka za određeni subjekt primijeniti ili ne i postoje li značajne okolnosti i događaji koji izazivaju sumnju u tu pretpostavku.

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet rada je MRevS 570 – Vremenska neograničenost poslovanja. Cilj rada je proučiti odgovornost i zadatke revizora pri utvrđivanju primjerenosti pretpostavke vremenski neograničenog poslovanja. Cilj rada uključuje i navođenje primjera revizorskog izvješća i mišljenja vezano uz navedenu pretpostavku.

1.2. Metode izrade

Od metoda rada ističu se kompilacijska, deskriptivna, induktivna te komparativna. Kompilacijskom metodom različiti su izvori kombinirani u jednu cjelinu. Deskriptivna metoda ponajviše je korištena radi opisivanja zadataka i postupaka revizora. Induktivna metoda pojedinačne zaključke nastoji kombinirati ne bi li se izveo opći zaključak. Komparativna metoda ponajviše je korištena radi usporedbe različitih računovodstvenih okvira.

1.3. Struktura rada

Struktura rada podijeljena je na pet osnovnih cjelina. Prva cjelina predstavlja uvod. U drugoj se cjelini u općenitom smislu analizira postupak revizije financijskih izvještaja. Treća se cjelina bavi vremenskom neograničenosti poslovanja sukladno međunarodnom revizijskom standardu. U četvrtoj se cjelini navode primjeri revizijskih mišljenja vezani uz vremenski neograničeno poslovanje. U petoj cjelini iznosi se zaključak, nakon kojeg još slijedi popisi literature, slika i tablica upotrijebljenih u radu.

2. Revizija financijskih izvještaja

Kako bi se stvorila podloga za razumijevanje MRevS 570, u ovom poglavlju ukratko će se objasniti temeljni pojmovi vezani uz financijske izvještaje. Teorijsko razmatranje započinje sa opisivanjem temeljnih financijskih izvještaja.

2.1. Temeljni financijski izvještaji

Financijski izvještaji prikazuju financijski promet i stanje nekog poslovnog subjekta. Među temeljne financijske izvještaje ubrajaju se (Zakon o računovodstvu, 2020, čl. 19):

1. bilanca,
2. račun dobiti i gubitka,
3. izvješće o novčanom toku,
4. izvješće o promjenama kapitala,
5. izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti te
6. bilješke uz financijska izvješća.

Bilanca daje trenutačni iskaz vrijednosti imovine, obveza i kapitala poslovnog subjekta na određeni dan. Glavno obilježje bilance je ravnoteža aktive (imovine) i pasive (obveze i kapital) (Gulin i Žager, 2010:56). Postoje dva temeljna oblika bilance, a to su računski (aktiva je prikazana na lijevoj a pasiva na desnoj strani) te izvještajni (pasiva se nalazi ispod aktiva). Svaki oblik bilance mora sadržavati podatke propisane Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, odnosno Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, 2020).

Račun dobiti i gubitka financijsko je izvješće koje prikazuje prihode i rashode ostvarene kroz određeno razdoblje. Sukladno ostvarenim prihodima i rashodima ovaj financijski izvještaj pokazuje i podatke o dobiti, odnosno gubitku razdoblja (Žager et. al., 2008:67). Važno je uvidjeti kako, za razliku od bilance, račun dobiti i gubitka ne prikazuje podatke i stanje na određeni dan, već za jedno razdoblje (najčešće jedna kalendarska godina). Postoje različite tehnike i metode analize financijskih izvještaja kojima se dolazi do zaključaka potrebnih za donošenje poslovnih odluka.

Korisnici financijskih informacija ne trebaju znati samo npr. podatke o dobiti, prihodima i rashodima, već i novčanu poziciju te kretanje novca. Takve podatke navodi **izvještaj o novčanom toku** (Crnković, Martinović i Mijoč, 2008:247). Novčani tok odnosi se na priljeve i odljeve novčanih ekvivalenata. Izvješće o novčanom toku daje podatke temeljem kojih se mogu procijeniti sposobnosti i mogućnosti upravljanja gotovinom. Postoje dvije metode izrade ovog izvještaja: direktna i indirektna. Direktna metoda specificira posebno sve stavke novčanih primitaka od kojih se odbijaju stavke novčanih izdataka. Ova se metoda zove direktnom jer se sve stavke novčanih primitaka i izdataka određuju neposredno (Muhar, 2002:139). Indirektna metoda ne prikazuje posebno stavke primitaka i izdataka od poslovnih i drugih aktivnosti, već prikazuje novac osiguran od poslovnih aktivnosti u obliku neto dobitka koji se korigira za stavke promjena na računima koji utječu na novčane tokove i stanje novca. To znači da se do novčanog toka dolazi na neizravan način (Belak, 1995:115).

Izvještaj o promjenama kapitala navodi promjene koje su se dogodile na kapitalu između dva obračunska razdoblja (najčešće tekuća i prethodna godina). Iz njega je moguće uvidjeti je li došlo do povećanja ili smanjenja kapitala za promatrano razdoblje. Izvještaj se odnosi na promjene nastale na svim dijelovima kapitala. To je važno jer nisu sve promjene kapitala jednako važne i značajne. Stoga, u ovom je izvještaju moguće iskazati čitav niz informacija vezanih uz kapital, kao što su informacije o temeljnom kapitalu, dionicama, rezervama, tečajnim razlikama, zadržanoj dobiti, itd. (Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, 2020).

Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti obavezan je samo za poduzetnike koji primjenjuje MSFI (Međunarodne standarde financijskog izvještavanja). To je detaljniji prikaz dobiti (isto kao što je izvještaj o promjenama kapitala detaljni prikaz promjena na kapitalu) (Štahan et. al., 2010:68).

Bilješke uz financijska izvješća korisnicima pružaju dodatne informacije koje nisu navedene u prethodno opisanim financijskim izvješćima. Njihova je svrha i objaviti sve one informacije koje zahtijevaju računovodstveni standardi (a koje nisu objavljene u temeljnim financijskim izvještajima) (Štahan et. al., 2010:68). Nažalost, često se pri sastavljanju financijskih izvještaja bilješkama pridodaje najmanje pozornosti te se pritom zaboravlja da su nekim korisnicima informacije objavljene u bilješkama vrlo važne.

2.2. Načela i standardi revizije

Revizija se može definirati kao naknadni pregled i preispitivanje poslovnih procesa i stanja (Tušek i Žager, 2007:47). Kako bi se revizija kao djelatnost mogla obavljati profesionalno i savjesno, trebaju biti poštovana određena načela, standardi i postulati. Oni su prikazani na slici 1.

NAČELA	POSTULATI	STANDARDI
1. Profesionalna etika 2. Neovisnost 3. Kompetentnost	1. Potencijalni konflikt interesa 2. Ekskluzivnost revizora 3. Profesionalna obveznost	OPĆI STANDARDI Stručnost revizora Neovisnost revizora Dužna stručna pažnja
4. Dokumentiranost	4. Dokaz 5. Pouzdanost internih kontrola 6. "Prošlost dolazi na vidjelo u budućnosti"	STANDARDI OBAVLJANJA Planiranje revizije Proučavanje i vrednovanje sustava internih kontrola Prikupljanje odgovarajućih dokaza
5. Objektivno prikazivanje	7. Primjena općeprihvaćenih računovodstvenih načela pretpostavka je objektivnog prikazivanja	STANDARDI IZVJEŠĆIVANJA Primjena općeprihvaćenih računovodstvenih načela Konzistentnost Suglasje s bilješkama uz financijske izvještaje Utemeljenost mišljenja

Slika 1. Načela, postulati i standardi revizije

Izvor: Tušek, 2001:62

Temeljna načela mogu se podijeliti u određene segmente. Prva tri načela (profesionalna etika, neovisnost i kompetentnost) povezana su i sa prva tri postulata (potencijalni konflikt, ekskluzivnost i profesionalna obveznost) te standarda (stručnost, neovisnost i stručna pažnja). Revizija se kao djelatnost temelji na dokazima, stoga je jedno od načela i dokumentiranost. Uz dokumentiranost također se vežu tri postulata (dokaz, pouzdanost i stanja i događaji iz prošlosti koji postaju vidljivi u budućnosti) te tri standarda (planiranje, proučavanje i vrednovanje te prikupljanje dokaza). Objektivno prikazivanje još je jedno od temeljnih načela revizije. Postulat koji se veže uz to načelo je primjena općeprihvaćenih računovodstvenih načela, dok su povezani standardi konzistentna primjena tih načela i usklađenost načela s bilješkama uz financijske izvještaje. To pokazuje kako su bilješke uz financijska izvješća važan financijski izvještaj, koji, kao što je spomenuto, ponekad ne dobivaju dovoljno pažnje. Temeljem postulata

i načela vezanih uz objektivno prikazivanje nastaje i revizorsko mišljenje. Iz svega se može uvidjeti velika povezanost između načela, postulata i standarda.

Načela revizije opće su prihvaćena, no valja napomenuti kako postoje različiti revizijski standardi. Postoje nacionalni i međunarodni revizijski standardi. Standardi predstavljaju detaljniju razradu načela te sadrže upute za provedbu postupaka revizije i izražavanje revizorskog mišljenja kao konačnog produkta svake revizije. U Hrvatskoj je zakonom propisana obveza primjene Međunarodnih revizijskih standarda (MRevS).

MRevS-i imaju zajedničku strukturu koja se sastoji od sljedećih cjelina (Međunarodna federacija računovođa, 2011:13):

- uvod,
- ciljevi,
- definicije,
- zahtjevi ,
- materijali za primjenu i ostali materijali s objašnjenima,
- prilozi.

Jedan od MRevS-a je i MRevS 570 – Vremenska neograničenost poslovanja. Taj će se standard detaljnije obraditi u nastavu ovog rada. Kako bi se standard mogao primijeniti, potrebno je provesti reviziju financijskih izvještaja.

2.3. Proces revizije financijskih izvještaja

Revizija se može fokusirati na poslovanje i/ili financijske izvještaje poduzeća. U širem smislu, i revizija financijskih izvještaja revizija je poslovanja. Također, svaka ozbiljna revizija poslovanja ne može zaobići financijske izvještaje, no uz njih, mogu postojati i drugi objekti revizije.

Revizija financijskih izvještaja fokusira se na temeljne financijske izvještaje o kojima je u ovom radu bilo govora. To znači da takva revizija mora slijediti ne samo zakonske propise, već i postulate te standarde. Revizija financijskih izvještaja još se naziva i financijskom revizijom, koja propituje objektivnost i realnost prikazanih podataka u financijskim izvješćima (Mijoč i Mahaček, 2013:164).

Hrvatski Zakon o reviziji (2017) navodi kako je revizija financijskih izvještaja provjera i ocjenjivanje godišnjih financijskih izvještaja (vrijedi i za konsolidirane izvještaje) te drugih financijskih izvještaja, podataka i metoda korištenih u njihovom sastavljanju. Temeljem svega toga, nastaje revizorsko mišljenje izvješće i mišljenje.

Mimo zakonske obveze, revizija se općenito može provoditi i kao kontrolna metoda u menadžerskom računovodstvu. Iako nisu sva financijska izvješća obvezna za sve poslovne subjekte, menadžerima je ponekad važno raspolagati informacijama koje su pouzdane, a to mogu biti jedino ako se revizor pridržava načela, postulata i standarda.

Ciljevi revizije uključuju i zaštitu interesa različitih skupina korisnika koje revizija (odnosno revizori) treba uvjeriti da su financijski izvještaji pouzdana informacijska podloga, bilo za potrebe optimalnog odlučivanja i upravljanja menadžmenta ili za potrebe drugih korisnika (investitora, kreditora i slično). Cilj revizije je i provjeriti ispravnost, točnost i iskrenost računovodstvenih izvještaja i tvrdnji menadžmenta, unutar financijskih izvještaja. Među ciljeve može se uvrstiti i izražavanje mišljenja o stupnju realnosti i objektivnosti kojim financijski izvještaji prikazuju financijski položaj, rezultate poslovanja i novčani tok u skladu s općeprihvaćenim računovodstvenim načelima (Vujević i Strahinja, 2009:196).

Kao objekt revizije u širem se smislu može navesti poslovanje društva. Predmet revizije stupanj je usklađenosti poslovanja poduzeća i njegovih financijskih izvještaja s unaprijed postavljenim kriterijima. Uobičajeni kriteriji na temelju kojih se prosuđuje usklađenost poslovanja poduzeća su općeprihvaćena načela i računovodstveni standardi te zakonski propisi (Žager et. al., 2008:29).

Reviziju financijskih izvještaja u pravilu provode eksterni revizori, odnosno osobe koje nisu zaposlenici poslovnog subjekta nad kojim se vrši revizija. U tom slučaju, proces revizije se sastoji od sljedećih koraka (Tintor, 2019:143):

- „preuzimanje obveze revizije,
- upoznavanje poslovanja klijenta i planiranje,
- postupaka revizije,
- upoznavanje i ocjena sustava internih kontrola,
- procjena značajnosti i revizijskih rizika,

- prikupljanje revizijskih dokaza,
- kompletiranje dokaza i formiranje radne dokumentacije, (g) formiranje mišljenja o realnosti i objektivnosti financijskih izvještaja i
- sastavljanje revizorova izvješća“.

Nakon prihvaćanja revizorskog posla za klijenta, temeljni i početni korak je planiranje revizije. Revizija financijskih izvještaja složen je postupak, posebno ukoliko je riječ o velikim poduzećima. U takvim slučajevima mogućnost revizorske pogreške veća je, stoga je važno utvrditi potencijalne rizike. Kao krajnji cilj revizijskog postupka javlja se revizorsko izvješće i mišljenje.

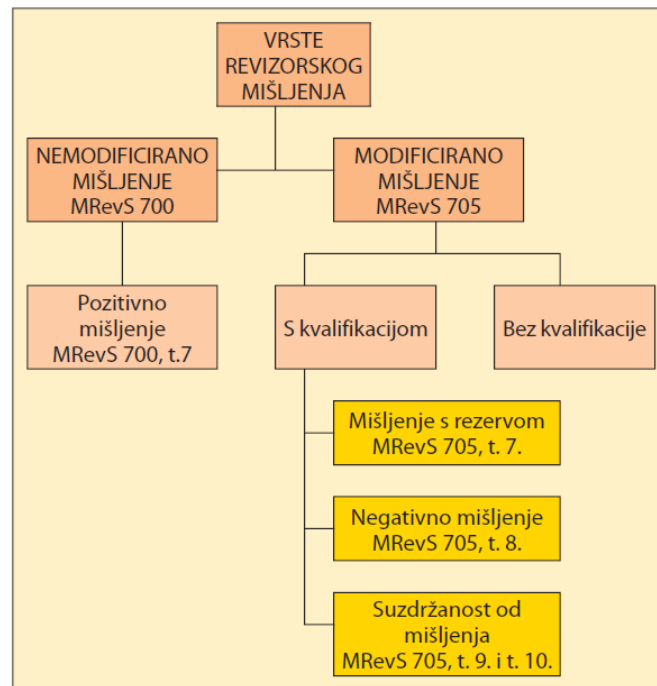
2.4. Revizorsko izvješće i mišljenje

Kao cilj, ishod i finalni produkt revizije javljaju se revizorsko izvješće i mišljenje o tome jesu li financijski izvještaji sukladni s mjerodavnim okvirom za financijsko izvještavanje te pružaju li istinit i pošten pogled na subjekte koji su predmet revizije (Mićović i Bukovac Puvača, 2018:161).

Revizorsko izvješće sastavlja se u pisanom obliku. Sukladno Zakonu o reviziji (2018, čl. 58), ono mora sadržavati:

- identifikacijske podatke o revidiranom subjektu,
- naziv godišnjeg financijskog izvještaja i naznaku datuma te razdoblje na koje se odnosi,
- okvir financijskog izvještavanja koji je primijenjen,
- opis opsega zakonske revizije i revizijske standarde,
- revizorsko mišljenje,
- ocjenu istinitosti i fer prikaza,
- mišljenje i izjavu je li izvješće posloводства usklađeno s godišnjim financijskim izvještajima za istu poslovnu godinu, sastavljeno sukladno zakonu te postoje li značajni pogrešni prikazi u izvješću posloводства,
- izjavu vezanu uz vremensku neograničenost poslovanja,
- podatak o sjedištu revizorskog društva,
- dodatno propisane elemente za subjekte od javnog interesa.

Izvešće revizora jedan je od dokumenata koje revizor predočava društvu u kojem obavlja reviziju. Važno je da ono bude napravljeno sukladno zakonskom okviru i revizorskoj struci. Sastavni, ali i najosjetljiviji dio revizorskog izvješća je revizorsko mišljenje. Oblik i sadržaj izvješća standardiziran je i sličan je za većinu društava, međutim, postoji više vrsta mišljenja koje revizor, sukladno obavljenoj reviziji, može izdati. Slika 2 prikazuje vrste revizorskih mišljenja.

Slika 2. Vrste revizorskog izvješća

Izvor: Miletić, 2011:108

Slika pokazuje kako postoje četiri vrste revizorskog mišljenja: pozitivno, mišljenje s rezervom, negativno mišljenje te suzdržanost od mišljenja. Sukladno MRevS-u 700, pozitivno revizorsko mišljenje izdaje se u situacijama kada revizor zaključi da su financijski izvještaji sastavljeni, u svim bitnim odrednicama, u skladu s primjenjivim okvirom financijskog izvještavanja. MRevS 705 uređuje izdavanje modificiranog revizorskog mišljenja o financijskim izvješćima kada (Miletić, 2011:108):

1. revizor zaključi da na temelju pribavljenih revizijskih dokaza financijski izvještaji nisu bez značajnog pogrešnog prikazivanja ili
2. revizor ne može pribaviti dostatne i primjerene revizijske dokaze da bi zaključio kako su financijski izvještaji kao cjelina bez značajno pogrešnog prikaza

Mišljenje s rezervom objavljuje se kada (Hanfa, 2019):

1. revizor zaključuje da su pogrešna prikazivanja značajna ali ne i prožimajuća za financijske izvještaje
2. revizor ne može pribaviti dokaze na kojima bi temeljio mišljenje, ali zaključuje da bi mogući učinci neotkrivenih pogrešnih prikazivanja na financijske izvještaje, ako ih ima, bili značajni ali ne i prožimajući.

Revizor se može i suzdržati od mišljenja, i to onda kada ne može pribaviti dostatne i primjerene dokaze na kojima bi temeljio mišljenje te zaključuje da bi mogući učinci neotkrivenih pogrešnih prikazivanja na financijske izvještaje mogli biti značajni i prožimajući. Postoje i drugi slučajevi kada će se revizor suzdržati od mišljenja, npr. u okolnostima gdje su prisutne višestruke neizvjesnosti.

Revizor će u izvješću iskazati negativno mišljenje onda kada temeljem dostatnih i primjerenih revizijskih dokaza zaključuje da su pogrešna prikazivanja i značajna i prožimajuća za financijske izvještaje. Mišljenje bez kvalifikacije objavljuje se onda kada je revizor u svakom materijalnom obliku uvjeren u dokaze koje je pribavio.

3. Vremenska neograničenost poslovanja prema MRevS 570

MRevS 570 odnosi se na vremensku neograničenost poslovanja. To je jedna od temeljnih pretpostavki poslovanja uz koju se sastavljaju financijska izvješća. Ta pretpostavka odnosi se na to da subjekt posluje s vremenski neograničenim poslovanjem te da će svoje poslovanje nastaviti i u doglednoj budućnosti (MRevS 570, 2016, t. 2).

Financijski izvještaji opće namjene trebaju se sastaviti na temelju navedene računovodstvene osnove, osim ako menadžment ima namjeru likvidirati ili obustaviti poslovanje. Kada je primjena računovodstvene osnove vremenske neograničenosti poslovanja primjerena, imovina i obveze iskazuju se uz pretpostavku da će subjekt biti sposoban realizirati svoju imovinu i podmiriti svoje obveze u uobičajenom tijeku poslovanja. S druge strane, financijski izvještaji koji se sastavljaju za posebne namjene mogu, ali i ne moraju, biti sastavljeni primjenom računovodstvene osnove vremenske neograničenosti poslovanja (Pretnar Abičić, 2016:115).

„Pretpostavka neograničenosti vremena poslovanja posebno dobiva na važnosti u kriznim vremenima kada zbog otežanih gospodarskih uvjeta poslovanja raste rizik da poduzeće nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. U tom se slučaju financijski izvještaji trebaju sastaviti na drugačijoj osnovi“ (Klikovac, Varović, Volarević, 2009:2).

Prilikom sastavljanja financijskih izvještaja menadžment je dužan razmotriti sposobnost subjekta da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Revizor potom provjerava ocjenu menadžmenta. Stoga se može zaključiti kako je prvo na menadžerima da razmotre ovu pretpostavku, a potom na revizorima da ju provjere.

3.1. Odgovornost menadžmenta

Menadžment je odgovoran za financijske izvještaje subjekta, stoga se odgovornost menadžmenta odnosi i na pretpostavke i procjene temeljem kojih se financijski izvještaji sastavljaju. Pojedini okviri vezani uz financijsko izvještavanje specifično zahtijevaju da menadžment procijeni sposobnost subjekta da nastavi vremenski neograničeno poslovati. To zahtijeva i MRS (Međunarodni računovodstveni standard) 1 – Presentiranje financijskih izvještaja.

MRS 1 u točki 25 navodi kako pri sastavljanju financijskih izvještaja, menadžment, odnosno uprava treba procijeniti sposobnost subjekta da nastavi poslovati u vremenski neograničenom periodu. Menadžment je dužan sastavljati financijske izvještaje na pretpostavci stalnosti poslovanja (osim ukoliko ne namjerava likvidirati subjekt ili prestati poslovati). Ukoliko menadžment sumnja da postoje značajne neizvjesnosti i rizici za događaje ili uvjete koji mogu dovesti u veliku sumnju pretpostavku stalnosti poslovanja, dužan je svaku takvu neizvjesnost i rizik objaviti. Kada menadžment financijske izvještaje ne sastavlja temeljem pretpostavke stalnosti poslovanja, tu je činjenicu dužan objaviti, isto kao i osnovu temeljem koje su izvještaji sastavljeni i razlog zbog kojeg se ne smatra da subjekt stalno posluje (MRS 1, t. 25).

U obavljanju procjene može li se pretpostavka stalnosti poslovanja primijeniti, menadžment je u obzir dužan uzeti sve raspoložive informacije o budućnosti, koje obuhvaćaju najmanje, ali nisu ograničene samo na, dvanaest mjeseci od kraja izvještajnog perioda. Obujam razmatranja ovisi o činjenicama za svaki slučaj posebno. Npr., ukoliko je subjekt u prošlosti poslovao s profitom i ukoliko je imao neometan pristup financijskim sredstvima, bez detaljnije analize moguće je zaključiti kako je računovodstvena pretpostavka stalnosti poslovanja odgovarajuća. U drugim slučajevima pak menadžment će možda trebati razmotriti velik broj faktora i činjenica koji se odnose na tekuću i očekivanu profitabilnost, planove otplate duga, alternativne izvore financiranja, i dr., prije nego što može pretpostavku stalnosti poslovanja proglasiti odgovarajućom (MRS 1, t. 26).

Procjena menadžmenta može li subjekt nastaviti vremenski neograničeno poslovanje podrazumijeva stvaranje prosudbe, u određenoj vremenskoj točki, o inherentno neizvjesnim budućim ishodima događaja i uvjeta. Kako bi se ta prosudba mogla obaviti, važni su sljedeći čimbenici (Pretnar Abičić, 2016:116):

1. stupanj neizvjesnosti vezan za ishod događaja ili okolnosti raste, što se prosudba odnosi na udaljeniji ishod budućih događaja ili okolnosti. Okviri financijskog izvještavanja koji izričito zahtijevaju obavljanje procjene od strane menadžmenta, određuju i razdoblje koje menadžment mora uzeti u obzir prilikom procjene.
2. veličina i složenost subjekta, sadržaj i uvjeti njegova poslovanja te stupanj u kojem je subjekt podložan utjecaju vanjskih čimbenika i njihovu učinku na prosudbe vezane za ishode događaja i okolnosti;
3. svaka prosudba o budućnosti temelji se samo na onim informacijama koje su dostupne u trenutku u kojem je rađena procjena.

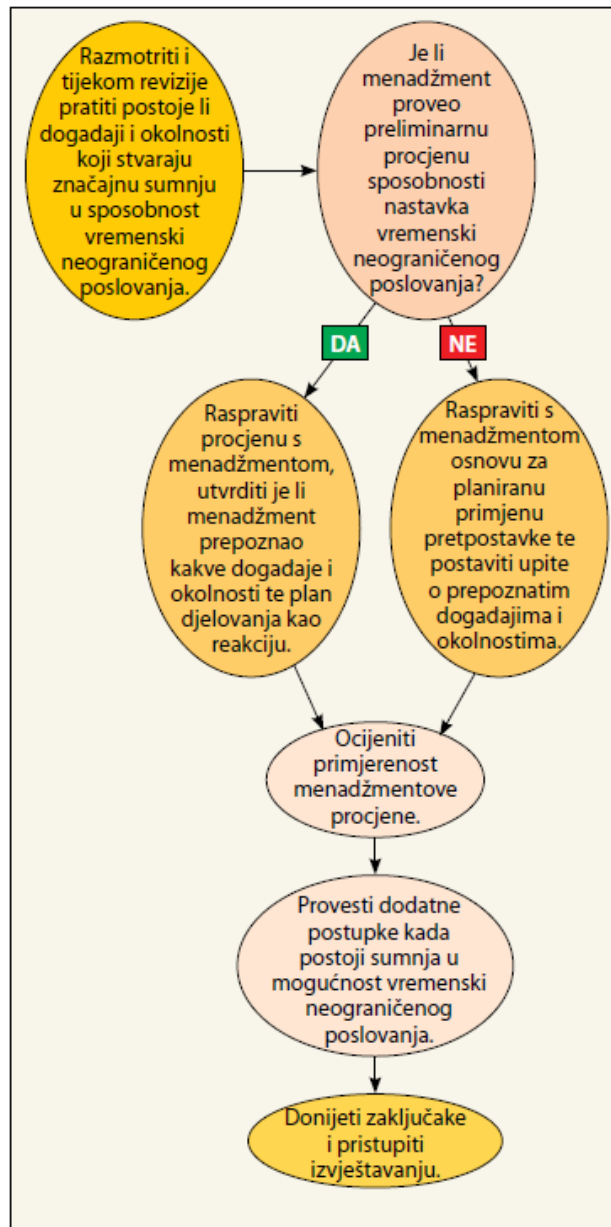
Dakle, za procjenu vremenski neograničenog poslovanja menadžment u obzir treba uzeti sve raspoložive informacije koje se odnose na buduće razdoblje, od datuma bilance pa do najmanje dvanaest mjeseci. Informacije koje će menadžment trebati uzeti u obzir nije moguće generalno definirati, već one, odnosno njihov obujam, ovisi o konkretnim subjektima i situacijama u kojem se nalaze.

3.2. Odgovornost i zadaci revizora

MRevS 570 detaljnije definira ulogu i odgovornost revizora u reviziji financijskih izvještaja poduzeća koji su sastavljeni temeljem pretpostavke vremenske neograničenosti poslovanja te daje upute revizoru za razmatranje prihvatljivosti procjena menadžmenta o sposobnosti da poduzeće nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem (Klikovac, Varović, Volarević, 2009:4).

Revizor, prije svega, treba pribaviti dostatne i primjerene revizijske dokaze putem kojih može zaključiti je li pretpostavka vremenske neograničenosti poslovanja menadžmenta primjerena. Osim toga, treba razmotriti jesu li značajna neizvjesnost i rizici vezani uz događaje i okolnosti koje bi mogle dovesti u pitanje nastavak vremenske neograničenosti poslovanja objavljene u bilješkama uz financijske izvještaje. To još jednom potvrđuje neopravdanu podcijenjenost i važnost bilješki uz financijske izvještaje, kao posebnog financijskog izvještaja. Valja i napomenuti kako su te odgovornosti revizora zahtijevane i onda kada okvir financijskog izvještavanja ne zahtijeva izričito procjenu pretpostavke vremenske neograničenosti poslovanja subjekta.

Kako bi revizor mogao donijeti zaključke, a na kraju i izraziti mišljenje u revizorskom izvješću, on treba provesti određene postupke tijekom cijelog procesa revizije. Postupci revizora mogu se prikazati na način kako je to učinjeno na slici 3.

Slika 3. Postupci revizora pri utvrđivanju prihvatljivosti vremenske neograničenosti poslovanja

Izvor: Pretnar Abičić, 2016:116

Prvo je potrebno razmotriti postoje li neki događaji i okolnosti koji stvaraju značajnu sumnju u pretpostavku (sposobnost vremenski neograničenog poslovanja). Potom je potrebno utvrditi je li menadžment obavio takvu procjenu sposobnosti. Ukoliko menadžment to nije učinio, valja raspraviti s menadžmentom osnovu za planiranu primjenu pretpostavke. Ukoliko je menadžment obavio procjenu, s menadžmentom se raspravlja i utvrđuje jesu li prepoznati događaji i okolnosti koji mogu dovesti u sumnju pretpostavku te postoji li plan djelovanja kao reakcije na takve događaje i okolnosti, odnosno rizike. To dovodi do ocjene primjerenosti

procjene menadžmenta, potom do provođenja dodatnih postupaka kada postoji sumnja u mogućnost vremenski neograničenog poslovanja te, u konačnici, donijeti zaključke i pristupiti revizorskom izvještavanju.

Valja napomenuti kako bez obzira na sve postupke i dokaze revizor ne može predvidjeti buduće događaje i okolnosti. To znači da čak i kada revizor ne utvrdi rizike vezane uz vremensku neograničenost poslovanja, ne postoji garancija da će subjekt u budućnosti zaista i biti sposoban nastaviti s vremenski neograničenim poslovanjem (MRevS 570, 2016, t. 7).

Neovisno o prethodnoj tvrdnji, revizor mora obaviti određene postupke i u konačnici iznijeti mišljenje, koje, bez obzira na nepostojanje garancije da će subjekt nastaviti vremenski neograničeno poslovanje, korisnicima financijskih izvještaja mogu biti od velikog značaja. Kao glavni postupci mogu se izdvojiti procjena rizika i čimbenika, ocjenjivanje procjena menadžmenta te reakcije na prepoznate događaje i okolnosti. Ti se postupci pojedinačno razmatraju u nastavku.

3.2.1. Procjena rizika i čimbenika koji utječu na neograničenost poslovanja

Revizor treba razmotriti i prepoznati postoje li određeni događaji i okolnosti koji stvaraju značajnu sumnju u sposobnost subjekta da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. MRevS 570 navodi primjere takvih događaja i okolnosti te ih grupira u tri skupine kako je prikazano u tablici 1.

Tablica 1. Primjeri događaja i okolnosti koji mogu ukazivati na postojanje značajne sumnje u mogućnost nastavka vremenski neograničenog poslovanja

Čimbenici	Opis
Financijski	<ul style="list-style-type: none"> • Neto ili neto tekuće obveze subjekta. • Posudbe uz konvenciju nepromjenjivih uvjeta približavaju se dospijeću bez realnih izgleda za njihovo obnavljanje ili reprogramiranje; ili prekomjerno oslanjanje na kratkoročne posudbe za financiranje dugotrajne imovine. • Postojanje indikacija o otkazivanju financijske podrške vjerovnika. • Negativni novčani tokovi iz poslovanja. • Negativni ključni financijski pokazatelji. • Značajni gubici iz poslovanja ili značajno smanjivanje vrijednosti imovine. • Kašnjenje u isplatama dividendi ili obustava isplata. • Nemogućnost isplata vjerovnika na datume dospijeća. • Nemogućnost poštivanja uvjeta iz ugovora o kreditima. • Promjena uvjeta plaćanja dobavljačima s plaćanja uz odgodu na plaćanje pouzecem. • Nemogućnost dobivanja financijskih sredstava za razvoj važnog novog proizvoda ili drugih bitnih ulaganja.
Poslovni	<ul style="list-style-type: none"> • Namjera likvidacije ili prekida poslovanja od strane menadžmente. • Gubitak ključnih rukovodećih osoba bez mogućnosti njihove zamjene. • Gubitak glavnog tržišta, ključnog kupaca, franšize, licence ili glavnog dobavljača. • Teškoće sa zaposlenicima. • Nedostatak važnih zaliha. • Rast vrlo uspješne konkurencije.
Ostali	<ul style="list-style-type: none"> • Nepostizanje potrebne visine kapitala ili drugih zakonskih zahtjeva (zahtjevi likvidnosti ili solventnosti). • Sudski ili zakonski postupci protiv subjekta. • Promjene zakona ili regulative ili politike vlade za koje se očekuje da će za subjekt imati nepovoljan učinak. • Neosigurani ili nedovoljno osigurani katastrofalni događaji kada oni nastanu.

Izvor: MRevS 570, 2016, t. A3

Iz tablice je vidljivo kako postoji čitav niz različitih događaja i okolnosti koji mogu izazvati sumnju u mogućnost nastavka vremenski neograničenog poslovanja. Valja i naglasiti kako prethodni popis iz tablice nije sveobuhvatan niti konačan, stoga revizor u obzir može uzeti i druge događaje i okolnosti, specifične za djelatnost subjekta. U obzir je potrebno uzeti i veličinu subjekta, koja može utjecati na sposobnost odupiranja nepovoljnim uvjetima (npr. manji subjekti mogu brže iskoristiti poslovne prilike, no imaju manje rezervi za održavanje poslovanja) (MRevS 570, 2016, t. A5).

„Okolnosti od posebne važnosti za manje subjekte uključuju rizik da banke i drugi vjerovnici mogu prestati pratiti subjekt, kao i mogućnost gubitka glavnog dobavljača, velikog kupca, ključnog zaposlenika ili prava poslovanja prema licenci, franšizi ili drugom pravnom sporazumu“ (MRevS 570, 2016, t. A6).

Važno je i napomenuti kako postojanje jedne ili više događaja i okolnosti ne znači ujedno da postoji i značajna neizvjesnost vremenski neograničenog poslovanja. To je iz razloga što drugi čimbenici često mogu ublažiti značaj događaja i okolnosti navedenih u tablici 1 (kao i drugih).

Sljedeći revizorski postupak je ocjenjivanje procjena menadžmenta. Ukoliko takva procjena ne postoji, revizor s menadžment treba raspraviti što je osnova za primjenu pretpostavke vremenski neograničenog poslovanja, kao i postaviti upite o eventualnim događajima ili okolnostima koji mogu prouzrokovati značajnu sumnju u opravdanost pretpostavke.

3.2.2. Ocjenjivanje procjena menadžmenta

Ocjenjivanje procjena menadžmenta ključni zahtjev MRevS-a 570. Revizor treba razmotriti postupke i pretpostavke koje je menadžment primjenjivao u donošenju procjene, kao i planove budućih aktivnosti. Posebno treba obratiti pažnju je li menadžment u obzir uzeo sve relevantne informacije. Revizor treba razmatrati isto vremensko razdoblje koje je i koristio menadžment u svojoj procjeni (Klikovac, Varović, Volarević, 2009:6).

U slučaju da analiza i procjena menadžmenta ne postoji, revizor nije odgovoran niti je njegov posao to ispraviti. Osim toga, nepostojanje detaljne analize od strane menadžmenta ne mora spriječiti revizora u donošenju zaključaka. To posebno vrijedi kada povijesni podaci pokazuju profitabilno poslovanje te laganu dostupnost financijskim sredstvima. U takvim slučajevima, menadžerska procjena vremenske neograničenosti poslovanja može se donijeti i bez detaljne

analize, a revizor potom bez detaljnih postupaka može ocijeniti primjerenost takve procjene (MRevS 570, 2016, t. A9).

Onda kada je menadžment proveo detaljnu analizu, revizorovi postupci ocjene procjene menadžmenta mogu uključivati ocjenjivanje procesa koji menadžment primjenjuje u stvaranju svoje procjene, pretpostavki na kojima se temelji procjena, menadžmentovih planova za buduće aktivnosti te jesu li ti planovi izvedivi u danim okolnostima (Pretnar Abičić, 2016:118).

MRevS 570 navodi i posebna razmatranja za manje poslovne subjekte. Navodi kako takvi subjekti često ne pripremaju detaljnu procjenu mogućnosti nastavljanja s vremenski neograničenim poslovanjem, već se umjesto toga oslanja na poznavanje poslovanja i anticipaciju budućih izgleda. Bez obzira na to, sukladno zahtjevima MRevS-a 570, revizor treba ocijeniti procjenu menadžmenta. Npr., za manje subjekte može biti primjereno raspraviti pitanja financiranja subjekta. Revizor od menadžmenta može zatražiti i proširivanje procjene, što se može učiniti kroz raspravu, postavljanje upita i provjeravanje dokumentacije (ne samo financijskih izvještaja, već i npr. primljenih narudžbi i sl.) (MRevS 570, 2016, t. A9).

Ukoliko je revizor kroz svoje dosadašnje postupke prepoznao događaje ili okolnosti koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost nastavka s vremenski neograničenim poslovanjem, potrebno je obaviti i dodatne revizijske postupke. To znači i poduzeti određene reakcije na prepoznate događaje i okolnosti.

3.2.3. Reakcije na prepoznate događaje i okolnosti

Ukoliko je revizor prepoznao događaje i okolnosti koje mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost subjekta da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem, revizor treba obaviti i dodatne revizijske postupke. Potrebno je prikupiti dostatne i primjerene revizijske dokaze temeljem kojih će biti moguće formirati revizorsko izvješće i mišljenje o vremenski neograničenom poslovanju konkretnog subjekta.

Reakcije i dodatni postupci revizora mogu uključivati (Pretnar Abičić, 2016:118):

- zahtjev prema menadžmentu da obavi procjenu sposobnosti nastavka vremenski neograničenog poslovanja, ukoliko takva procjena nije učinjena,

- ocjenu planova budućih aktivnosti vezanih uz procjenu vremenske neograničenosti poslovanja,
- ocjena pouzdanosti polaznih podataka kojima se koristilo pri izradi novčanih tijekova te utvrđivanje postoji li odgovarajuća potpora za pretpostavke kojima su se koristili prilikom pripreme prognoze novčanih tijekova – revizor može vršiti usporedbu,
- razmatranje jesu li neke činjenice ili informacije postale dostupnima nakon datuma na koji je menadžment obavio procjenu
- zahtijevanje pisane izjave menadžmenta i onih koji su zaduženi za upravljanje (gdje je primjenjivo), tj. pisma predstavljanja uprave o budućim planovima i njihovoj izvedivosti.

Kako bi revizor proveo prethodno opisane postupke, može učiniti sljedeće (MRevS 570, 2016, t. A16):

- analizirati i raspraviti novčane tokove, profit, i dr. s menadžmentom;
- analizirati i raspraviti o financijskim izvještajima subjekta;
- čitati uvjete zadužnica i ugovora o kreditiranju te utvrditi je li došlo do nekakvog njihovog nepridržavanja;
- čitati zapisnike sa sjednica dioničara i uprave, radi stjecanja uvida u financijsko stanje i probleme subjekta;
- propitkivati subjektive odvjetnike vezano uz postojanje parnica, sporova, tužbenih zahtjeva, i sl.;
- provjeriti osiguravanje ili zadržavanje financijske podrške s povezanim ili trećim osobama i procijeniti financijske sposobnosti tih osoba da osiguraju dodatne izvore;
- razmotriti planove subjekte vezane uz neizvršene narudžbe kupaca;
- obaviti revizijske postupke vezane uz naknadne događaje kako bi se utvrdili oni koji mogu ili umanjiti ili u nekom drugom obliku utjecati na subjektovu mogućnost da nastavi s neograničenim vremena poslovanja;
- provjeriti izvore za zaduživanje;
- pribaviti i pregledati izvješća o aktivnostima regulatora; i
- utvrditi primjerenost podrške bilo kojem planiranom otuđivanju imovine.

Osim navedenoga, revizori mogu koristiti i cjelokupne modele procjene vremenske neograničenosti poslovanja. Ti se modeli razlikuju po karakteristikama te imaju svoje prednosti i nedostatke.

3.3. Modeli procjene vremenske neograničenosti poslovanja

Modeli predstavljaju skupinu različitih analitičkih postupaka kod razmatranja vremenske neograničenosti poslovanja. Općenito, važno bilo kojih analitičkih postupaka pri reviziji financijskih izvještaja proizlazi iz njihove učinkovitosti, ali i široke mogućnosti primjene te pouzdanosti. Provođenje adekvatnih analitičkih postupaka iziskuje manje vremena od provođenja nekih drugih revizijskih postupaka dok istovremeno u velikom broju slučajeva pruža dovoljno dokaza za provjeravanje primjerenosti određenih pretpostavki i tvrdnji (Zenzerović, 2007:63).

„Analitičkim postupcima povećava se efikasnost i efektivnost revizijskog procesa jer pomažu u identifikaciji područja koja predstavljaju rizik revizije i smanjuju opseg dokaznih testova. Pri tome valja uzeti u obzir da revizorova sposobnost, znanje i iskustvo imaju važnu ulogu u identificiranju potencijalnih problema već u ranoj fazi revizije“ (Sever Mališ, Keglević Kozjak, 2016:335).

Pri razmatranju vremenske neograničenosti poslovanja, neki od analitičkih postupaka koje revizor može primijeniti (modela) su (Klikovac, Varović, Volarević, 2009:6):

1. model žute zastavice,
2. matematički model,
3. forenzična financijska analiza

3.3.1. Model žute zastavice

Istraživanje provedeno u razdoblju 2001.-2002. godine od poduzeća Weiss Ratings Inc. pokazalo je da u čak 45 od ukupno 307 slučajeva (gotovo 15%) revizori nisu pravovremeno prepoznali (niti izrazili u mišljenju) neizvjesnost vremenske neograničenosti poslovanja, odnosno nisu predvidjeli prestanak poslovanja poduzeća u bliskoj budućnosti. U istraživanju je korišteno sedam financijskih pokazatelja iz financijskih izvještaja poduzeća za prethodnu godinu (Klikovac, Varović, Volarević, 2009:7):

1. „Odnos novčanog toka od poslovnih aktivnosti i ukupnih obveza
2. Odnos neto radnog kapitala i ukupne imovine

3. Koeficijent financiranja
4. Rentabilnost vlastitog kapitala
5. Koeficijent tekuće likvidnosti
6. Neto marža profita
7. Odnos novčanog toka i tekućih obveza“.

Revizori su prilikom iskazivanja svog mišljenja imali samo dvije mogućnosti: pozitivno mišljenje (tzv. zeleno svjetlo ili zelena zastavica) ili mišljenje s rezervom (crvena zastavica). Weiss istraživanje predlaže dodatni, srednji stupanj upozorenja (žuta zastavica), čiji opis glasi: „Poduzeće je trenutno stabilno, ali bi moglo biti podložno financijskom pritisku ukoliko se naruše određeni uvjeti u njegovom poslovnom okruženju u idućih 12 mjeseci. Ovo upozorenje služi samo kao upozorenje dioničarima i regulatorima, ali ne zahtijeva nikakve daljnje akcije“ (Klikovac, Varović, Volarević, 2009:7).

Prema pokazateljima, za svako od 45 poduzeće utvrđena je žuta zastavica. Zato su Weiss istraživači smatrali da je žuta zastavica dobar analitički postupak, odnosno model za predviđanje stečaja poduzeća (i razmatranje vremenske neograničenosti poslovanja). Međutim, autori Akers et. al. (2003) testirali su ovaj model na svojem istraživanju.

Autori su koristili godišnje financijske podatke za 2000. i 2001., točno onako kako je to radio Weiss, kako bi izračunali broj žutih zastavica. Na temelju tih rezultata autori su utvrdili da bi Weissovi kriteriji (dvije žute zastavice) pogrešno predvidjeli bankrot za 1.693 poduzeća. Baš kao što je poželjno točno predviđanje bankrota, netočno predviđanje bankrota ima negativne posljedice za tvrtku, njezinog revizora i dioničare.

Istraživanje autora Akers et. al. (2003). tako je pokazalo kako Weissovo istraživanje zanemaruje rizik od pogrešnih predviđanja bankrota. Ostaje upitno koliko koristi, a koliko štete može donijeti model žute zastavice. S uma ne treba smetnuti da žuta zastavica može imati negativne posljedice i u vidu smanjenog povjerenja okruženja u poslovne sposobnosti poduzeća, što bi također moglo dati doprinos stečaju.

3.3.2. Matematički model

Zbog nedostataka modela žute zastavice, autori Klikovac, Varović i Volarević (2009) predlažu upotrebu matematičkog modela. Kao konačan rezultat matematičkog modela javlja se potreba

preispitivanja vremenske neograničenosti poslovanja, odnosno, potreba za izvođenje dodatnih revizijskih postupaka.

Autori su definirali sedam pojedinačnih pokazatelja iz pet osnovnih skupina pokazatelja koji se općenito koriste za analizu financijskih izvještaja (Klikovac, Varović, Volarević, 2009:9):

1. tekuća likvidnost
2. stupanj zaduženosti
3. odnos pokrića kamata
4. povrat na kapital
5. neto profna marža
6. zarada po dionici i
7. koeficijent obrtaja ukupne imovine.

Nije nužno da revizor koristi točan broj navedenih kriterija. Može koristiti i dodatne kriterije, ili manje kriterija (to ovisi o njegovim osobnim preferencijama). Revizor utvrđuje vrijednosti navedenih pokazatelja te ih koristi u višekriterijskom matematičkom modelu. Svako poduzeće tada dobiva težinski zbroj normiranih vrijednosti kriterija. Tri su osnovna ograničenja: poredak kriterija i pondera po važnosti; normiranje te uvjet nenegativnosti težina. Kao rješenje matematičkog modela javlja se optimalna vrijednost težina za svako poduzeće kojem se pridružuje optimalni rezultat. Za svako poduzeće koji ima niži rezultat (npr. od 0,2) treba izvršiti detaljnu provjeru iskazane neizvjesnosti vezane uz vremensku neograničenost poslovanja (Klikovac, Varović, Volarević, 2009:10).

U ovom matematičkom modelu postoji i mogućnost primjene računalnih softvera iz područja višekriterijskog odlučivanja. Iako to donosi svoje prednosti, revizor u takvom slučaju treba dobro poznavati, ne samo materiju računovodstva i financija, već i rad odabranog softvera za višekriterijsko odlučivanje.

3.3.3. Forenzična financijska analiza

Ovaj model, odnosno analitički postupak, spada u tzv. forenzično računovodstvo. „Forenzični računovođe gledaju dalje od samih brojki tražeći nelogičnosti i dokumentirajući pogrešna prikazivanja, koja ukazuju na namjerne prijevare. Može se reći da forenzično računovodstvo spaja računovodstvena pravila i praksu sa pravom i kriminalistikom“ (Šestanović i Palac, 2018:36).

Forenzična financijska analiza koristi se za otkrivanje lažnih informacija u financijskim izvještajima, odnosno pogrešnog iskaza stavki. Lažiranjem informacija ujedno se smanjuje rizik neotkrivanja značajne neizvjesnosti za vrijeme testiranja je li subjekt sposoban vremenski neograničeno poslovati.

Forenzična financijska analiza najčešće se upotrebljava za ona poduzeća koja spadaju u kategoriju visokog rizika. Visoki rizik sačinjen je od negativnih poslovnih uvjeta kao što su loša solventnost, loša naplata potraživanja, otežano podmirivanje obveza, loša profitabilnost, i dr. financijski pokazatelji.

U smislu testiranja pretpostavke vremenske neograničenosti poslovanja, koriste se analitički postupci koji uključuju analizu poslovanja poduzeća u prošlosti, horizontalnu i vertikalnu analizu financijskih izvještaja, analizu trendova i uočavanje nekonzistentnih uzoraka u financijskim pokazateljima (dodjela crvene zastavice), kao i pronalaženje njihova uzroka (Klikovac, Varović, Volarević, 2009:14-15).

Forenzični računovođa koji je u ulozi revizora stoga treba imati znanja i vještine iz područja računovodstva, revizije, kontrolinga, statistike, prava i kriminalistike, psihologije i ostalih područja čija je primjena nužna u analizi izvještaja i poslovne dokumentacije, kao i detekciji i prevenciji financijskih prijevara, te kasnijem kvantificiranju i evaluaciji da li se radi o prevari ili pogrešci (Šestanović i Palac, 2018:36). S obzirom da se s vremenom javljaju i nove metode i tehnike prijevara i lažiranja financijskih izvještaja, forenzični računovođa treba se i kontinuirano obrazovati i usavršavati.

3.4. Revizijski zaključci i izvješće

Revizorovo izvješće te zaključci i mišljenje navedeno u tom izvješću konačni je rezultat provjere pretpostavke vremenske neograničenosti poslovanja nekog subjekta. Vezano uz problematiku vremenske neograničenosti poslovanja, revizor može izdati pozitivno mišljenje s točkom za naglašavanje pitanja, mišljenje s rezervom te negativno mišljenje (Zenzerović, 2007:64).

Najjednostavniji je slučaj kada revizor po obavljenoj reviziji potvrđuje primjerenost pretpostavke vremenski neograničenog poslovanja. Revizorovo mišljenje tada je pozitivno, uz

napomenu kako ne postoji značajna neizvjesnost koja bi pretpostavka u budućnosti mogla ugroziti.

Revizorsko mišljenje također može biti pozitivno, no uz postojanje značajne neizvjesnosti. Dakle, revizor zaključuje kako je primjena računovodstvene osnove vremenske neograničenosti poslovanja primjerena, ali postoji značajna neizvjesnost koja je primjereno objavljena u financijskim izvještajima. Uz ovo mišljenje potrebno je iskazati sljedeće informacije (Pretnar Abičić, 2016:119):

- uputiti na bilješku u financijskim izvještajima u kojoj je menadžment objavio značajne neizvjesnosti
- istaknuti da navedeni događaji i okolnosti upućuju na postojanje značajnih neizvjesnosti koje mogu dovesti do značajne sumnje u sposobnost subjekta za nastavak vremenski neograničenog poslovanja, ali da mišljenje revizora u vezi s time nije modificirano.
- dodatne informacije, npr. objašnjenje da je postojanje značajne neizvjesnosti bitno za korisnikovo razumijevanje financijskih izvještaja te kako se tom pitanju pristupilo tijekom revizije.

Modificirano mišljenje je mišljenje s rezervom ili negativno mišljenje. Ukoliko je primjena računovodstvene osnove vremenske neograničenosti poslovanja primjerena, ali postoji značajna neizvjesnost koja nije primjereno objavljena u financijskim izvještajima, riječ je o mišljenju s rezervom.

U odjeljku „Osnova za mišljenje s rezervom“ (negativno mišljenje) potrebno je navesti da postoji značajna neizvjesnost koja može stvarati značajnu sumnju na sposobnost subjekta za nastavak vremenski neograničenog poslovanja te da financijski izvještaji tu činjenicu ne objavljuju na odgovarajući način. Međutim, ako postoje višestruko značajne neizvjesnosti koje su bitne za financijske izvještaje kao cjelinu, u iznimno rijetkim slučajevima revizor se može suzdržati od mišljenja (Pretnar Abičić, 2016:120).

Posljednja vrsta zaključaka dovodi do negativnog mišljenja (ne mišljenja s rezervom, već isključivo negativnog mišljenja). To je situacija u kojoj je neodgovarajuća pretpostavka vremenski neograničenog poslovanja. Revizor prosuđuje da poduzeće nije sposobno nastaviti

s poslovanjem, a ukoliko menadžment kod sastavljanja financijskih izvještaja koristio pretpostavku vremenski neograničenog poslovanja, revizor dati negativno mišljenje (Klikovac, Varović, Volarević, 2009:15-16).

Revizor svoje mišljenje formira pribavljanjem dokaza i analitičkim postupcima koji se odnose na prošlo vremensko razdoblje. Budući događaji ili okolnosti mogu uzrokovati da subjekt prekine s nastavljanjem poslovanja po neograničenom vremenu poslovanja, iako u trenutku obavljanja revizije i izdavanja mišljenja nije bilo naznaka za takvo što.

Osim toga, prisutnost značajnih neizvjesnosti u vremenski neograničeno poslovanje za revizora pri formiranju mišljenja može predstavljati potencijalni problem jer su u takvim situacijama moguće pogreške. Prva vrsta pogreške događa se a ukoliko revizor izrazi mišljenje sa sumnjom u pretpostavku vremenske neograničenosti poslovanja poduzeću koje naknadno ne završi u stečaju. Druga vrsta pogreške događa se ukoliko revizor ne izrazi mišljenje sa sumnjom u pretpostavku vremenske neograničenosti poslovanja, a poduzeće naknadno završi u stečaju (Sever Mališ, Keglević Kozjak, 2016:336).

Sve navedeno upućuje da revizorski posao pri utvrđivanju pretpostavke vremenske neograničenosti poslovanja nije jednostavan. Moglo se vidjeti da se u praksi mogu pronaći različite neizvjesnosti, događaji i okolnosti, koje revizor mora u obzir uzeti prilikom donošenja zaključaka i formiranja mišljenja. Također, revizor će možda treba provesti više različitih analitičkih postupaka ne bi li mogao donijeti mišljenje, što upućuje na složenost tog zadatka.

4. Primjeri revizijskih mišljenja o vremenskoj neograničenosti poslovanja

U ovom poglavlju navest će se primjeri mišljenja revizora o vremenskoj neograničenosti poslovanja. Prvi primjer odnosi se na pozitivno mišljenje prema kojem je primjena računovodstvene osnove vremenske neograničenosti poslovanja primjerena, no postoji značajna neizvjesnost koja je ujedno i primjereno objavljena u financijskim izvještajima.

Primjer 1 – Pozitivno mišljenje – primjena računovodstvene osnove vremenske neograničenosti poslovanja je primjerena, ali postoji značajna neizvjesnost koja je primjereno objavljena u financijskim izvještajima

U prvom dijelu izvješća neovisnog revizora navodi se **mišljenje** (Pretnar Abičić, 2016:121): „Obavili smo reviziju financijskih izvještaja društva X (Društvo) koji obuhvaćaju izvještaj o financijskom položaju na 31. prosinca 20X1., izvještaj o sveobuhvatnom dobitku, izvještaj o promjenama glavnice i izvještaj o novčanim tijekovima za tada završenu godinu te bilješke uz financijske izvještaje, uključujući i sažetak značajnih računovodstvenih politika. Prema našem mišljenju, priloženi financijski izvještaji fer prikazuju u svim značajnim odrednicama (ili istinito i fer prikazuju) financijski položaj Društva na 31. prosinca 20X1. i njegovu financijsku uspješnost te njegove novčane tokove za tada završenu godinu u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI-jima).“

U mišljenju se prije svega navodi koji su financijski izvještaji revidirani te kakav je stav revizora, odnosno revizorskog društva, prema istinitosti i fer prikazu tih financijskih izvještaja. Nakon objavljivanja mišljenja, u revizorskom se izvješću navodi **osnova za mišljenje**. Za navedeni primjer to je (Pretnar Abičić, 2016:121): „Obavili smo našu reviziju u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše su odgovornosti prema tim standardima detaljnije opisane u odjeljku Revizorove odgovornosti za reviziju financijskih izvještaja u našem izvješću. Neovisni smo od Društva u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju financijskih izvještaja u [jurisdikciji] i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dostatni i primjereni osigurati osnovu za naše revizijsko mišljenje.“

U drugom dijelu izvješća navodi se osnova za mišljenje što uključuje i navođenje standarda koji su primijenjeni, opisivanje revizorske odgovornosti, etičku odgovornost te revizijskih dokaza temeljem kojih je formirano mišljenje. Nakon osnove za mišljenje, u slučaju da postoji **značajna neizvjesnost u vezi s neograničenosti vremena poslovanja**, revizor skreće pozornost na takvu činjenicu. U primjeru to je (Pretnar Abičić, 2016:121): „*Skrećemo pozornost na Bilješku X u financijskim izvještajima koja upućuje na to da je Društvo ostvarilo neto-gubitak u svoti od YY kn za godinu koja je završila 31. prosinca 201X1. te na 31. prosinca 20X1. tekuće obveze društva premašuju ukupnu imovinu za svotu od ZZ kn. Kao što je navedeno u Bilješci X, ti događaji ili uvjeti, zajedno s ostalim pitanjima iskazanim u Bilješci X, upućuju na značajnu neizvjesnost koja može stvoriti značajnu sumnju u mogućnost Društva za nastavkom neograničenosti vremena poslovanja. Naše mišljenje nije modificirano u vezi s tim pitanjem.*“

Revizorsko društvo, u slučaju postojanja značajne neizvjesnosti, korisnike financijskih izvještaja upućuje na bilješku u financijskim izvještajima koja upućuje na takvu činjenicu. U ovom slučaju, te su činjenice ostvareni neto gubitak i tekuće obveze koje premašuju ukupnu imovinu. Važno je da korisnici iz revizorskog izvješća shvate kako je promatrani subjekt, odnosno društvo, primjereno prepoznalo ne samo vremensku neograničenost, već i značajnu neizvjesnost vezano uz takvu pretpostavku.

Primjer 2 – Negativno mišljenje – primjena računovodstvene osnove vremenske neograničenosti poslovanja je primjerena, ali postoji značajna neizvjesnost koja nije uopće objavljena u financijskim izvještajima

U ovom primjeru riječ je o negativnom mišljenju. Kao i u prethodnom, prvo se navodi samo mišljenje, što uključuje navođenje financijskih izvještaja koji su revidirani i vrstu mišljenja. U ovom primjeru ključno je (Pretnar Abičić, 2016:122): „*Prema našem mišljenju, zbog propuštanja objavljivanja informacija, kako je navedeno u Osnovi za negativno mišljenje u našem izvješću, priloženi financijski izvještaji ne prikazuju fer (ili ne prikazuju istinito i fer) financijski položaj Društva na 31. prosinca 20X1. i njegovu financijsku uspješnost te njegove novčane tijekove za tada završenu godinu u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI-jima).*“

Također, kao i u prethodnom primjeru, slijedi navođenje osnove za, u ovom slučaju, negativno mišljenje (Pretnar Abičić, 2016:122): „*Financijski aranžmani Društva su istekli, a svota*

nepodmirenog salda dospjela je za plaćanje 31. prosinca 20X1. Društvo nije bilo u mogućnosti obnoviti financijske ugovore ili pribaviti zamjenske izvore financiranja te razmatra potrebu proglašavanja stečaja. Ti događaji upućuju na značajnu neizvjesnost koja može stvoriti značajnu sumnju u sposobnost Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Financijski izvještaji ne objavljuju tu činjenicu.“

U nastavku osnove za mišljenje, kao u prethodnom mišljenju, iznose se revizorske odgovornosti i dr. U ovom slučaju izvješće, odnosno mišljenje, neće sadržavati odlomak vezan uz značajnu neizvjesnost s obzirom na to da je poslovni subjekt propustio objaviti činjenicu koja nedvojbeno upućuje na značajnu neizvjesnost u vezi s neograničenosti vremena poslovanja.

5. Zaključak

Vremenska neograničenost poslovanja jedna je od osnovnih pretpostavki poslovanja koju je u obzir potrebno uzeti prilikom sastavljanja financijskih izvještaja. Prema navedenoj pretpostavci subjekt posluje s vremenski neograničenim poslovanjem, što znači da će svoje poslovanje nastaviti i u doglednoj budućnosti. Pretpostavka vrijedi barem na rok od 12 mjeseci.

Pretpostavku je potrebno uzeti u obzir prilikom sastavljanja temeljnih financijskih izvještaja kao što su bilanca, račun dobiti i gubitka, izvješće o novčanom toku, izvješće o promjenama kapitala, izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i bilješke uz financijska izvješća. Svaki od izvještaja pruža određenu vrstu informacija te ima svoje karakteristike. Informacije iz jednog financijskog izvještaja često su potrebne za sastavljanje drugih financijskih izvještaja.

Pretpostavka o vremenski neograničenom poslovanju podliježe i reviziji. Kako bi revizori mogli ocijeniti primjerenost pretpostavke, moraju obaviti uvid u financijska izvješća. Odgovornost u izradi izvješća leži na menadžmentu. Kao konačni produkt revizije javlja se revizorsko izvješće te mišljenje revizora jesu li financijski izvještaji sastavljeni sukladno zakonskom i mjerodavnom okviru te računovodstvenim standardima, kao i o tome pružaju li istinit i pošten pogled na subjekta.

Pojedini računovodstveni okviri vezani uz financijsko izvještavanje specifično zahtijevaju da menadžment procijeni sposobnost subjekta da nastavi vremenski neograničeno poslovati. Kako bi menadžment mogao obaviti procjenu, u obzir treba uzeti čimbenike kao što su neizvjesnost poslovanja vezanu uz pojedine događaje i okolnosti, veličinu i složenost subjekta, sve dostupne i relevantne informacije, i sl.

MRevS 570 definira ulogu i odgovornost revizora u reviziji financijskih izvještaja poduzeća koji su sastavljeni temeljem pretpostavke vremenske neograničenosti poslovanja. Revizor prvo treba utvrditi je li menadžment obavio procjenu sposobnosti vremenski neograničenog poslovanja te pribaviti dostatne i primjerene revizijske dokaze putem kojih može zaključiti je li pretpostavka vremenske neograničenosti poslovanja menadžmenta primjerena. Potom treba razmotriti jesu li značajna neizvjesnost i rizici vezani uz događaje i okolnosti koje bi mogle dovesti u pitanje nastavak vremenske neograničenosti poslovanja objavljene u bilješkama uz

financijske izvještaje. Ukoliko menadžment to nije učinio, revizor treba raspraviti s menadžmentom o pretpostavci vremenski neograničenog poslovanja te utvrditi kakva je primjerenost pretpostavke i postoje li značajna neizvjesnost i rizici koji izražavaju sumnju u pretpostavku.

Postoje brojni primjeri događaja i okolnosti koji mogu ukazivati na postojanje značajne sumnje u mogućnost nastavka vremenski neograničenog poslovanja. Oni su mogu grupirati u tri skupine: financijski, poslovni i ostali. Popis događaja i okolnosti nije konačan te revizor u obzir može uzeti i druge događaje i okolnosti, specifične za djelatnost subjekta.

Ukoliko je menadžment obavio procjenu, revizor treba razmotriti postupke i pretpostavke koje je menadžment primjenjivao u donošenju procjene, kao i planove budućih aktivnosti. Ukoliko analiza i procjena menadžmenta ne postoji, revizor nije odgovoran niti je njegov posao to ispraviti. Nepostojanje detaljne analize od strane menadžmenta pak ne mora spriječiti revizora u donošenju zaključaka.

S obzirom na ustanovljene događaje i okolnosti koji mogu izazvati sumnju u vremenski neograničenu poslovanja, revizor treba i može poduzeti dodatne reakcije i postupke. Konkretno reakcije i postupci ovise o utvrđenim događajima i okolnostima. U procjeni vremenski neograničenog poslovanja revizor se može koristiti različitim modelima kao što su model žute zastavice, matematički model te forenzična financijska analiza. Svaki od tih modela ima svoje posebnosti, ali i prednosti i nedostatke.

Nakon obavljene revizije i postupaka, revizor sastavlja izvješće u kojem iznosi zaključke i svoje mišljenje vezano uz vremenski neograničeno poslovanje. Revizor može izdati pozitivno mišljenje s točkom za naglašavanje pojedinih pitanja, mišljenje s rezervom te negativno mišljenje. Vezano uz pretpostavku vremenski neograničenog poslovanja, prvo se navodi samo mišljenje, potom osnova za mišljenje te na kraju, ukoliko postoje, značajna neizvjesnost i događaji u vezi s neograničenosti vremena poslovanja. Bez obzira na sve postupke i dokaze revizor ne može predvidjeti buduće događaje i okolnosti, stoga ne postoji garancija da će subjekt u budućnosti zaista i biti sposoban nastaviti s vremenski neograničenim poslovanjem.

Literatura

1. Akers, M.A.; Maher, M.A.; Giacomino, D.E. (2003). Going Concern Opinions: Broadening the Expectations Gap. *The CPA Journal* 73 (10), str. 38-42.
2. Belak, V. (1995). *Menadžersko računovodstvo*. Zagreb: RRiF-plus.
3. Crnković, L.; Martinović, J.; Mijoč, I. (2008). *Financijsko računovodstvo*. Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku
4. Gulin, D., Žager, L. (2010). *Računovodstvo*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
5. Hanfa (2019). *Modificirana mišljenja revizora na godišnje financijske izvještaje izdavatelja za 2018. godinu*. URL: <https://www.hanfa.hr/media/3818/2019-07-11-modificirana-mi%C5%A1ljenja-revizora-na-godi%C5%A1nje-financijske-izvje%C5%A1taje-izdavatelja-za-2018-godinu.pdf> (pristupljeno 3. srpnja 2021.)
6. Klikovac, A.; Varović, M., Volarević, M. (2009): Procjena vremenske neograničenosti poslovanja prema MRevS-u 570 korištenjem analize financijskih izvještaja. *Conference: IV. Međunarodni simpozij „Međunarodni standardi u sektoru financija i računovodstva vs. nacionalna praksa“*.
7. Međunarodna federacija računovođa (2011). *Vodič za korištenje MRevS-a u revizijama malih i srednjih subjekata*. Zagreb: Hrvatska revizorska komora.
8. Mićović, M.; Bukovac Puvača, M. (2018). Odgovornost za štetu prouzročenu trećim osobama obavljanjem zakonske revizije. *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci* 39 (1), str. 157-179
9. Mijoč, I., Mahaček, D. (2013). Financijska revizija i namjensko korištenje sredstava. *Ekonomski vjesnik* 26 (1), str. 161-172
10. Miletić, A. (2011). Revizorsko izvješće. *RRiF* (6), str. 105-110.
11. MrevS 570 – *Vremenska neograničenost poslovanja*. URL: [http://www.revizorska-komora.hr/pdf/MRevS/2015%20IAASB%20Handb%20MRevS%20570%20\(izmijenjen\).pdf](http://www.revizorska-komora.hr/pdf/MRevS/2015%20IAASB%20Handb%20MRevS%20570%20(izmijenjen).pdf) (pristupljeno 5. srpnja 2021.)
12. MRS 1 – *Prezentiranje financijskih izvještaja*. URL: <http://www.srr-fbih.org/File/Download?idFi=276> (pristupljeno 5. srpnja 2021.)
13. Muhar, J. (2002). *Završni račun s analizom*. Zagreb: Poslovni zbornik.
14. Narodne novine (2016). *Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja*. Zagreb: Narodne novine br. 95/2016

15. Narodne novine (2017). *Zakon o reviziji*. Zagreb: Narodne novine br. 127/2017.
16. Narodne novine (2020). *Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja*. Zagreb: Narodne novine br. 144/2020
17. Narodne novine (2020). *Zakon o računovodstvu*, Zagreb: Narodne novine br. 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20
18. Pretnar Abičić, S. (2016). Vremenska neograničenost poslovanja - MRevS 570 (izmijenjen). *RRiF* (6), str. 115-122
19. Sever Mališ, S. (2016.): Revizorova i menadžmentova procjena vremenske neograničenosti poslovanja poduzeća u predstečaju, *Ekonomski pregled* 67 (4), str. 328-349
20. Šestanović, A.; Palac, T. (2018). Interdisciplinarna obilježja forenzičnog računovodstva. *Financije i pravo* 6 (2), str. str. 33-51
21. Štahan, M. et. al. (2010). *Računovodstvo trgovačkih društava*. Zagreb: TEB – Poslovno savjetovanje.
22. Tintor, Ž. (2019). Važnost revizije kao pokazatelja kvalitete financijskih izvještaja. *Obrazovanje za poduzetništvo* 9 (2), str. 140-153.
23. Tušek, B. (2001). *Revizija – instrument poslovnog odlučivanja*. Zagreb: Poslovno odlučivanje.
24. Zenzerović, R. (2007). Analitički postupci-instrument revizora u ocjeni vremenske neograničenosti poslovanja. *Ekonomska istraživanja* 20 (2), str. 62-75
25. Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L. (2008). *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA.

Popis slika i tablica

Popis slika

Slika 1. Načela, postulati i standardi revizije	5
Slika 2. Vrste revizorskog izvješća	9
Slika 3. Postupci revizora pri utvrđivanju prihvatljivosti vremenske neograničenosti poslovanja	14

Popis tablica

Tablica 1. Primjeri događaja i okolnosti koji mogu ukazivati na postojanje značajne sumnje u mogućnost nastavka vremenski neograničenog poslovanja	16
--	----